

משאומתן עם ערמדינה, גם כשהוא נכשל, הוא חסוי. אין להשתמש בו בבית-המישפט

באופן מפתיע, שלף פטריק פרץ סכין מאולתר, ובאולם בית המישפט, בזמן ההפסקה, דקר בזעם את ערמדינה מנשה נקר. הוא טען כי עשה זאת משום שנקר, שהיה שותף להברחת ההרואין שבה נאשם גם פרץ, הפך להיות ערמדינה והפליל את חבריו. רק מי שמעורה בתיק המישפטי

זעמו של

עד המדינה

יכול היה להכין מדוע זעם כל-יך פטריק פרץ על נקר. בראשית 1987 פנו חנניה אוחנה, שלמה טנצר וסמי שטרית אל פרץ וביקשו ממנו לתת את שמו כמייבא ממזכרת מכלגיה. הם רצו להבריח בתוך המכונית כמות גדולה של הרואין וחרישו אדם ששמו לא יעורר את חשדה של המישטרה. פרץ חשש, וסירב.

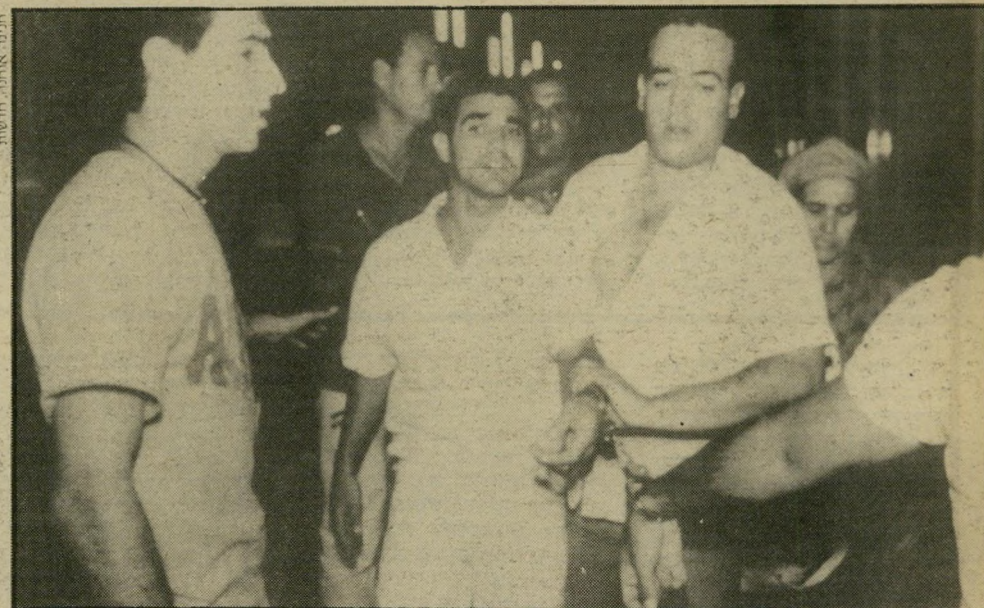
חברי הרשת מצאו אז את מנשה נקר, והוא הסכים לייבא את המכונית על שמו. נקר נסע לבריסל במרס 1987 וקיבל את המכונית בישראל אחרי חורש, כאשר בדרלתיה מוטמן הרואין במישקל של שלושה קילוגרם וחצי. ההברחה עברה בשלום, הסס נמכר

בכל שיחותיו עם החוקרים הקפיד פרץ לשוחח במקומות שבהם לא מצויים מכשירי הקלטת. הוא גם קיבל מחוקריו הכטחה כי כל הדברים שאמר במהלך שיחות אלה, שבהן הפליל את עצמו ואת חבריו, לא יועלו על הכתב. אבל במהלך המישפט, ביקשה התובעת, עורכת-הדין שרה דותן, להגיש את עדותו זו של פרץ, ולהשתמש בה נגדו. פרץ היה מתוסכל מאוד. הוא הרגיש שהמישטרה לעגה לו והשתמשה בו בצורה צינית, ואת זכויות ערמדינה נתנה ליריבו, מנשה נקר. מה גם שנותר כמעט לברו על ספסלי-הנאשמים, אחרי שנקר הפך ערמדינה וחנניה אוחנה, הנאשם העיקרי, הצליח להימלט מבית המישפט. אוחנה קפץ מעל גדר חצר

הוא אמר כי אם ינתן למישטרה לנהל משאומתן עם חשודים, לקבל את עדותם המפלילה ואחר כך להשתמש בה נגדו, לעולם לא יהיו יותר עבריינים שיסכימו לנהל בכלל משאומתן עם המישטרה על מעמד של ערמדינה.

פנה ציוזמתו

ה שופט, אורי שטרומן, קיבל את טיעוניו של הסניגור וקבע בהחלטתו: "בימינו, הפשיעה אלימה עד כי אין עדים המעזים להעיד נגד עבריינים, ומכוחכמת, כך שאין איש, שאינו עבריו, הנוכח במעשיהם של בכירי הפשע. לכן מחפשת החברה



נאשם אוחנה ברח על קטנוע

אפשרויות למצות את הדין עם עברייניה עליידי ויתור על מיקצת העקיונות שקידשה לעצמה בעבר... כמו ההכרה בחשיבותו של עד מדינה להשגתם של מבצעי עבירות, הרשעתם וענישתם, למרות התוצאה הבלתי-מוסרית של מתן פטור לעבריו (ערמדינה) מעונש על מעלליו. ההכרה בחשיבותו, מחייבת כריתת ברית איתו. הסכם זה נעשה אחרי בירור מוקדם של אמינות המידע שבידו. ממילא נדרשת הודאתו בעבירה, והפי לל תכריו לפני חתימת ההסכם עימו.

המעצר, עלה על קטנוע שחיכה לו ונעלם. הוא לא נתפס עד היום. זעמו של פרץ היה כה רב עד שכיילה אותו בערמדינה שתפס את מקומו, ודקר אותו כורוע בתוך אולם בית המישפט.

סניגורו של פרץ, עורכת-הדין עוזי בכר, התנגד בתוקף לבקשתה של המדינה, להשתמש בעדות שנתן פרץ במהלך המשאומתן עם חוקריו להפוך לערמדינה. הסניגור העלה טענות מישפטיות רבות-מישקל וגם טענה הגיונית חשובה.

כמעט-ערמדינה פרץ (באמצע) דקר ונאשם

"האפשרות להשתמש בדבריו כרי אייה נגד עצמו, אם המשאומתן עימו יכשל מטעמים שאינם תלויים בו, עשויה להביא לכך, שבעתיד הלא-רחוק תצטמצם או תיכשל לחלוטין האפשרות לברוק אמינות דבריו של החשוד המסכים להיות ערמדינה לפני שיתחתם הסכם איתו, אם בכלל אפשר יהיה עוד לשכנע חשודים לשמש כעדי-מדינה, כאשר בליבם יקנן החשד שדבריהם עלולים לשמש ראיה נגדם אם המשאומתן יכשל.

"על כן יש צורך להכביח את נכונותם של עבריינים לשמש כעדי-מדינה ללא חשש שדבריהם בעת המור"מ עימם ישמשו ראיה לחובתם. מן הראוי שיהיה חיסיון על כל המור"מ בנושא זה. תוכנו של המור"מ יהנה מחיסיון מוחלט ולא יובא ליריעת בית המישפט, אלא אם בית-המישפט מצא לנכון לדעת עליו במטרה להגיע לתוצאה נכונה במישפט..."

התובעת טענה כי מאחר שפרץ הוא שפנה מיוזמתו למישטרה, כדי להפוך לערמדינה, הרי שלקח על עצמו את הסיכון כי המשאומתן יהפוך פומבי והמישטרה תשתמש בו נגדו. אבל השופט דחה גם טענה זו, ואמר: "האבחנה בין יוזמת הנאשם לבין יוזמת המישטרה לניהול המשאומתן על הקניית מעמד של ערמדינה לנאשם, אינה הולמת את צורכי החברה בהשגת עדי-מדינה, ויוצרת אי-שוויון בין חשוד שירד משגת לשלם לעורר-דין בתקופת המשאומתן, לבין מי שאינו יכול לעמוד בהוצאות כאלה.

"חשוד, המיוצג עליידי עורר-דין, יכול לנהל את המשאומתן עליידי עורר דינו. דיבריו החשוד לסניגורו חסויים לחלוטין ולא יתקבלו כראיה בבית-המישפט. ודיבריו הסניגור למישטרה ולפרקליטות-המחוז אינם קבילים גם הם בבית-המישפט מכיוון שהם בגדר עדות-שמיעה... אבל כאשר החשוד אינו יכול להשיג את שרתיו של סניגור בתקופת החקירה... הן כל אשר יאמר יכול לשמש כראיה לחובתו בבית-המישפט, אם הצעתו לא תתקבל. "על כן סבורני שגם מטעמים של שיוויון בין עבריו עשיר לעבריו עניי... צריכה להיות הלכה אחת על ניהול משאומתן להקניית מעמד של עד מדינה, והיא הלכה המטילה חיסיון על כל המשאומתן הזה, אם תחילתו כדיבריו הנאשם ובין אם פתיחתו בהצעות החוקרים."

בתי-המישפט כבר קבעו בעבר שאם חשוד הודה בעבירה המיוחסת לו בגלל החסינות המובטחת, הרי דינו כמי שהודה כתוצאה מפיתוי, השולל רצון חופשי, ואז וראי שאי-אפשר להשתמש בדבריו כעדות בבית-המישפט.

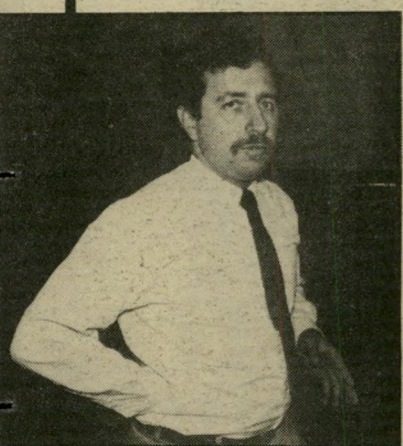
בתי-המישפט גם קבעו כי השימוש בהסכמתו של חשוד לשמש כעדי-מדינה נגדו עצמו — הוא בלתי הוגן, וכי אם תעשה כך המישטרה פעם או פעמיים, תכרות את הענף שעליו היא יושבת,



ואף חשוד אחד לא ירצה בעתיד לערוך משאומתן עם המישטרה להפוך לעדי-מדינה, מחשש שזה לא ייצא לפועל ודבריו ישמשו נגדו. ועל כן אין בעצם כל הבחנה אם היוזמה למשאומתן באה מהחשוד עצמו או מהמישטרה. הנאשם פטריק פרץ הקפיד מאוד



תובעת דותן ביוזמתו



סניגור בכר לא לכרות את העונף

במהלך המשאומתן לקבל הבטחות שדבריו אינם מוקלטים ואינם נכתבים, כדי שהשיחות בינו ובין המישטרה לא יחשפו. "הנאשם מסר את ההודאות במהלך משאומתן להשגת מעמד של ערמדינה, בהיותו משוכנע, על פי דיבריו חוקריו, כי מתנהל איתו משא ומתן אמיתי... ולכן היה זה טיבעי והגיוני שמשאומתן כזה יהיה חסוי כל עוד לא יכרת ההסכם." כתב השופט. בית-המישפט קבע, על פי בקשתו של הסניגור, עורכת-הדין עוזי בכר, כי אמנם מן הדין ומן הצדק, שדיבריו חשוד במהלך משאומתן כזה, יהיו חסויים, והחליט כי הודאותיו של פרץ לפני השוטרים בעת שניהל משאומתן להיפוך לערמדינה, לא יוצגו לפני בית המישפט והן ראיות חסויות.

אילנה אלון